

इतीति अत्रमागध्यां आयोगर्विवेदेहकनिषादचंडालैश्च तारस्तेरेवायोगव्यास्वीयवर्जितैस्त्रयोनिषाद्यांचंडालैश्चदेहाभ्यां होवेदेह्यांचंडालनिषादाभ्यां होनिषाद्यांचंडालाश्चैकइतिहादशोभेदाउक्ताः ३८
 हाज्जातो निषाद्यांतु सर्वे कुक्कुटकः स्मृतः वेदेहकैर्न त्वं बध्नासुसन्तो वेन उच्यते इति हौ द्विजातयः सवर्णीकजनयं त्यज्जतोस्तथा च तासां वित्रीपरिश्रष्टाश्च ब्राह्मणानित्यभिनिर्देशो दिनित्रात्यजातीयएक
 इत्येवं मनुजैस्त्रिभिः सह पंचदशसंकरजाताः ब्राह्मणस्यापि धर्मसंकर्यादेतेष्वेव गणना प्रच्छन्ता अज्ञातयो न योपि पूर्वोक्तैः कर्मभिस्तेः मुक्तयो न य इति वेदितव्याः ॥२९॥ चतुर्वर्ण्येऽप्येव धर्माः शास्त्रे वि
 हिताः इतरेषां तु जातिभेदानां धर्मनियम इयत्ता च नास्ति तथाहि चतुर्भ्यो वर्ण्यैः षडनुलोमजाः षड्विलोमजाश्चेति द्वादश तेभ्योऽपि षट्षष्टिरनुलोमजाः षट्षष्टिर्विलोमजा इति द्वात्रिंशदधिकं ज्ञाते

इत्येते संकरे जाताः पितृमातृव्यतिक्रमात् ॥ प्रच्छन्ता वा प्रकाशा वा वेदितव्याः स्वकर्मभिः ॥२९॥ चतुर्णामेव वर्णानां धर्मो नात्यस्य विद्यते ॥ वर्णानां धर्महीने
 षु संख्या नास्तीह कस्यचित् ॥३०॥ यादृच्छ्योपसंपन्नैर्यज्ञसाधुबहिष्कृतैः ॥ बाह्या बाह्यैश्च जायंते यथावृत्तियथाश्रयं ॥३१॥ चतुष्वधश्मशानानि शै
 लांश्चान्यान्व न स्पतीन् ॥ काष्णायि समलंकारं परिगृह्य च नित्यशः ॥३२॥ वसेयुरेते विज्ञाता वर्तयंतः स्वकर्मभिः ॥ युजंतो वाप्यलंकारांस्तथोप
 करणानि च ॥३३॥ गोब्राम्हणाय साहाय्यं कुर्वाणा वै न संशयः ॥ आनृशं स्य मनुक्रोशः सत्यवाक्यं तथा क्षमा ॥३४॥ स्वशरीरैरपि त्राणं बाह्यानां सिद्धि
 कारणं ॥ भवंति मनुजया प्रतत्र मे नास्ति संशयः ॥३५॥ यथोपदेशं परिकीर्तिता सुनरः प्रजायेत विचार्य बुद्धिमान् ॥ निहीनयो निर्हिसुतोऽवसाद
 येत्ति तीर्षमाणं हियथोपलोजले ॥३६॥ अविद्वांसमलं लोके विद्वांसमपि वा पुनः ॥ नयंति ह्यपथं नार्यः कामक्रोधचशानुगं ॥३७॥ स्वभावश्चैव ना
 रीणां नराणां मिह दूषणं ॥ अत्यर्थं न प्रसजंते प्रमदा सुविपश्चितः ॥३८॥ युधिष्ठिर उवाच वर्णापेतमविज्ञाय नरं कलुषयो निजं ॥ आर्यरूप
 मिवानार्यं कथं विद्यामहे वयं ॥३९॥ भीष्म उवाच यो निसंकलुषे जातं नानाभावसमन्वितं ॥ कर्मभिः सज्जना चीर्णैर्विज्ञेया यो निश्कृता ॥४०॥

तेभ्य एव प्रातिलोम्यानुलोम्यगणनायां तेभ्यस्तेभ्यश्चैव मनंता भेदा भवंति ते च सर्वे पंचदशस्वेवांतर्भावांतीति तावतामेव परिगणनं कृतमित्यर्थः ॥३०॥ यादृच्छ्या जात्यनियमेन उपसंपन्नैर्मिथु
 नीभावं गतेर्यज्ञेभ्यः साधुभ्यश्च बहिष्कृतैः यथावृत्तियथाश्रयं जीविकां जातिविशेषं च यदृच्छ्या तत्तत्कर्मणा प्राप्ता इत्यर्थः ॥३१॥३२॥३३॥ तेषां साधारणान्धर्मानाह गविति ॥३४॥३५॥
 यथेति निहीना सुनरः सेकं न कुर्वीदिति भावः ॥३६॥ तदर्थमेव चोरेभ्यश्च वस्त्रीभ्य आत्मानं रक्षेदित्याह हाभ्या अविद्वांसमिति ॥३७॥३८॥ कलुषयो निजं संकरयो निजं जानीयात् ॥४०॥
 पमिव भासमानमपि उत्पत्तिस्तोऽनार्य ॥३९॥ नानाभावेऽप्यर्थः पृथग्भूताभिश्चेष्टाभिः समन्वितं नरं संकरयो निजं जानीयात् ॥४०॥